

Els contes de Canterbury

Adaptació a Lectura Fàcil

Rosa Martínez Elias

Tutora: Eugènia Salvador

Introducció

Els contes de Canterbury és una història escrita a finals del segle catorze per l'anglès Geoffrey Chaucer.

La història té lloc a l'edat Mitjana a Anglaterra. És una època en què la religió és molt important. Moltes persones, quan han estat malaltes o han tingut un problema, han demanat ajuda a algun sant. Per agrair aquesta ajuda els creients fan un pelegrinatge, un viatge a un lloc sant.

A Anglaterra, Canterbury és la ciutat on van més pelegrins. Aquí va morir Thomas Becket, un home considerat sant. Tots aquells creients que volen agrair la seva ajuda van a Canterbury. L'època ideal per anar-hi és la primavera o l'estiu, quan ja no fa fred.

Geoffrey Chaucer ens explica la història d'un grup de pelegrins que van a Canterbury. En el viatge es troben a l'hostal del Tabard. Allà l'hostaler els proposa quelcom per fer més agradable el viatge: explicar contes. El pelegrí que expliqui el millor conte guanyarà un sopar.

Amb aquest entreteniment els viatgers van cap a Canterbury.

Pròleg

Quan a l'abril la pluja banya les flors,
quan els ocells canten i el sol brilla,
la gent vol pelegrinar.
Des de tots els comtats d'Anglaterra
molts pelegrinen a Canterbury.

Allà poden visitar la tomba de Thomas Becket,
el sant que els ha ajudat quan estaven malalts.

En aquesta època jo m'estava a l'hostal del Tabard.
Jo també anava cap a Canterbury
a visitar la tomba del sant.
Un vespre van arribar a l'hostal
un grup de vint-i-nou persones diverses.
Tots ells també anaven de pelegrinatge a Canterbury.
Vam quedar d'acord per marxar junts l'endemà.

Abans d'explicar el nostre viatge
us vull parlar d'alguns d'ells.

Entre aquesta gent hi havia un cavaller.
Havia mostrat gran valor en moltes guerres.
Tenia una gran reputació i era valent i prudent.
Amb ell duia el seu fill i un criat.
El fill tenia uns vint anys i era àgil i fort.
Es passava el dia cantant i tocant la flauta.
També hi havia una monja.
que sempre somreia i cantava molt bé.
Era ben educada, simpàtica i amable.
Hi havia un monjo viatger molt atractiu.
Li agradava la caça i era un genet excel·lent.
Tenia el cap pelat i anava vestit amb bona roba.

També hi havia un frare molt alegre i sociable.
Era amic de terratinents,
homes rics que tenien moltes terres.
També tenia amistat amb dones respectables,
d'hostalers i de cambreses.
El frare escoltava confessions i perdonava pecadors.

Hi havia un mercader molt llest.
Ningú no sabia que tingués deutes.
Duia un barret de Flandes i unes botes elegants.

També venia amb nosaltres un important advocat.
Era un personatge distingit i prudent.
Tenia molta feina a comprar finques
i redactar documents.
L'acompanyava un terratinent de barba blanca.
Li agradava el bon menjar i la bona beguda.
Després hi havia una muller que venia de Bath.
La pobra dona era una mica sorda.
Anava ben vestida i tenia la cara bonica i vermella.
Sempre havia estat una dama respectable.

Ja us he descrit alguns d'aquests companys de viatge.
Ara us explicaré què vam fer la nit abans
de marxar cap a Canterbury.

L'hostaler ens va preparar un bon sopar.
Era un home correcte i alegre.
Després de sopar ens va dirigir aquestes paraules:

— Senyors, sou la colla més animada
que m'he trobat aquest any en el meu hostal.
M'agradaria entretenir-vos sense fer-vos pagar res.
Se m'acut una bona diversió:
en el vostre camí cap a Canterbury
us podeu explicar històries.
Que cadascú de vosaltres expliqui una història
A la tornada, jo convidaré a sopar
a qui hagi explicat el millor conte.
Així el camí se us farà més curt.
A més, jo també vindré amb vosaltres a Canterbury
i us faré de guia.

L'endemà al matí l'hostaler ens va reunir a tots.
Abans d'iniciar el viatge,
l'hostaler aturà els cavalls i digué:
— Senyors, ens jugarem a sorts
qui contarà el primer conte.
Aquí tenim unes palletes.
El qui tregui la palla més curta començarà.
Acosteu-vos i traieu una palla!

Les palletes estaven amagades,
no es veia quina era la més curta.
Cadascun de nosaltres va agafar una palleta.
La sort va fer que li toqués al cavaller:

—Em toca començar el joc.
Posem-nos a cavalcar cap a Canterbury i escolteu-me!
Així doncs, vam iniciar el camí cap a Canterbury
escoltant el conte del cavaller.

El conte del cavaller

Hi havia una vegada dos joves cosins
d'origen noble, Palamó i Arcita.
Vivien a la ciutat grega de Tebes.

Teseu, duc d'Atenes, va decidir atacar Tebes,
ciutat veïna amb la qual estava enfrontat.
Va deixar Hipòlita, la seva dona i Emília, la seva germana, al palau i va anar amb els
seus soldats a Tebes.

Els cosins Palamó i Arcita van lluitar amb valentia
per defensar Tebes però van caure malferits.
Teseu els va trobar i els va portar a Atenes.
Els condemnaren a estar per sempre més a la presó.
Palamó i Arcita estarien tancats en una torre tota la vida. Res no els podria salvar.

Un matí de maig, Emília, germana de Teseu,
collia flors al jardí situat al costat de la torre.
La seva bellesa era insuperable.
Portava una trena de cabells daurats
i cantava com un àngel.

Palamó estava mirant per la finestra de la torre.
Va veure la bonica Emília i va llençar un crit.
Arcita, sobresaltat, li preguntà:

—Estimat cosí, què et passa? Estàs pàl·lid com un mort!
Per què crides?
— He vist la dama més bonica del món— respongué Palamó.

Aleshores Arcita mirà per la finestra.

Quan va veure Emília va dir:
— Si ella no pot estimar-me prefereixo morir!

Els dos cosins s'havien enamorat de la mateixa dona.

Palamó enfadat va recordar-li:

— Quan érem petits vam prometre no ser mai un obstacle l'un per l'altre en l'amor.

Jo he vist Emília primer i he confiat en tu. Ets un traïdor!

— Tu l'has vist primer, però jo l'estimo més.

No hi ha lleis en l'amor! Tots dos som presoners.

Ella mai ens estimarà, ni a tu ni a mi! —va replicar Arcita.

Cada dia els dos joves enamorats miraven Emília per la finestra de la torre.

Poc temps després, el duc Peroteu, amic de Teseu, va arribar a Atenes. Peroteu coneixia el jove Arcita.

En saber que el jove era presoner en una torre va demanar a Teseu que l'alliberés.

Teseu va accedir a la petició del seu amic

però amb una condició: Arcita havia d'abandonar Atenes. Si algú el trobava en terres de Teseu

el condemnarien a mort.

En saber que el deixaven en llibertat

Arcita es va entristir. Havia de marxar de la torre i no veuria mai més Emília!

Però Palamó se sentia més desgraciat:

Arcita era lliure, podia formar un exèrcit

i tornar a Atenes per lluitar contra Teseu.

Si el vencia, Emília seria seva.

Tots dos eren infeliços:

Palamó empresonat i Arcita exiliat!

Arcita va tornar a Tebes. Estava molt trist

perquè no podia veure Emília.

No dormia, no menjava, no bevia.

Finalment, va caure malalt.

Un dia es va mirar al mirall.

Tenia la cara deformada i pàl·lida a causa de la malaltia.

Això li va donar una idea:

si tornava a Atenes ningú no el reconeixeria

i podria veure Emília!

Arcita va tornar a Atenes d'amagat,
vestit com un pobre camperol.
Aleshores va anar a la cort
i es va oferir com a servent d'Emília.

Arcita va estar uns anys treballant per Emília
amb el nom de Filostrat.
Era bon treballador i gràcies a això
va esdevenir l'home de confiança de Teseu.

Mentrestant, Palamó continuava presoner a la torre.
Ja havien passat set anys quan, un dia,
va tenir l'oportunitat d'escapar-se.
Amb l'ajuda d'un amic, Palamó va posar verí
en el vi que bevia el seu guardià.
El guardià va morir i el jove enamorat va fugir de la torre.

Palamó va córrer durant tota la nit.
En sortir el sol es va amagar en un bosc
perquè no el descobrissin.

Aquell matí Arcita passejava a cavall pel mateix bosc.
El jove servent de Teseu ignorava
que el seu cosí Palamó s'amagava en aquell bosc
i va exclamar:
—Ai de mi! Sóc el malaurat Arcita.
Faig de criat de la dona que estimo
i no puc confessar la veritat.

Palamó estava amagat darrere un arbre.
En sentir aquestes paraules va sortir
de darrere l'arbre i li va dir:

—Arcita, traïdor, tu no tindràs Emília!
Ella només serà meva!
He fugit de la presó i ara un de nosaltres dos morirà.

—L'amor és lliure, Palamó.
Demà lluitarem com dos cavallers.
Si tu em mates en aquest bosc,
et pots quedar la meva dama, respongué Arcita.

L'endemà a l'alba va començar el combat
entre Arcita i Palamó.

Els cosins van combatre llarga estona
amb les seves llances fortes i afilades.

Palamó lluitava com un lleó enfurit,
Arcita competia com un tigre cruel.

Aquell mateix dia Teseu havia sortit de cacera.
El duc d'Atenes, amb de la seva esposa Hipòlita
i la seva germana Emília,
passejava a cavall prop del bosc
on lluitaven els dos cosins.

De sobte, va sentir els dos homes
que es barallaven ferotgement.

Teseu va apropar-se i cridà:

— Pareu! Per què lluiteu de manera tan salvatge?

Palamó va respondre:

— Ell és Arcita, un home desterrat del teu país.

T'ha enganyat i s'ha fet passar pel teu criat.

Jo sóc Palamó.

Estimo Emília i he escapat de la teva presó.

Tots dos mereixem la mort.

El duc Teseu, enutjat, va afirmar que tots dos moririen.

Però aleshores la Reina, Emília

i totes les dames de companyia van esclatar en plors.

Dos valents cavallers morien per amor!

Les dames van suplicar el perdó de Teseu.

— Jo també conec les penes d'amor — va dir Teseu.

Però Emília no es pot casar amb tots dos.

Per tant, aquesta és la meva decisió:

marxeu i d'aquí a 57 setmanes torneu a Atenes.

Porteu 100 cavallers armats

i us disputareu Emília en un torneig.

El guanyador de la batalla tindrà Emília per esposa.

Els dos joves, contents i agraïts, van marxar cap a Tebes per reunir els 100 cavallers
que havien de lluitar en la batalla.

El duc Teseu també va preparar el terrenys
on haurien de lluitar.
Va construir un amfiteatre especial per al torneig.
Va edificar tres temples:
un temple dedicat a Diana, la deessa de la lluna;
un altre dedicat a Venus, la deessa de l'amor
i un altre dedicat a Mart, el déu de la guerra.

Un any i mig després,
Arcita i Palamó van tornar a Atenes.
Tots dos van arribar amb 100 cavallers.
La nit abans del combat,
Palamó va demanar ajuda a Venus, la deessa de l'amor.
Arcita va demanar ajuda a Mart, déu de la guerra.

L'endemà al matí,
els carrers d'Atenes es van omplir de gent.
La batalla entre Palamó i Arcita
aixecava una gran expectació.
Tothom es disposava a veure el gran combat.

Les trompetes van anunciar l'arribada de Teseu,
Hipòlita i Emília a l'amfiteatre.
Abans de començar la lluita un soldat va exclamar:
—Teseu no vol cap mort. Si algun home cau ferit,
serà fet presoner. Si els ferits són Arcita o Palamó
s'acabarà la batalla.

La gent va cridar d'alegria per la decisió de Teseu.

La gran batalla va començar.
Els homes de Palamó i Arcita lluitaven de manera ferotge.

Els dos cosins combatien sense pietat
com mai s'havia vist.
La sang rajava de les ferides
i els homes queien al camp de batalla.

Els soldats van lluitar durant tot el dia
fins que Palamó va caure malferit.
El jove, però, volia seguir lluitant.
Van ser necessaris més de 20 homes
per treure'l fora del camp de batalla.

En veure-ho, Teseu va aturar la batalla
i va anunciar el guanyador:
—Arcita es casarà amb Emília!

Arcita, content i orgullós, cavalcà en direcció a Emília.

Però de sobte, el déu Saturn, pare de Venus,
va decidir actuar.
El cavaller de la seva filla havia perdut.
Saturn va demanar ajuda al déu dels inferns, Plutó.

Aleshores Plutó va provocar
que el cavall d'Arcita s'espantés
i el jove enamorat va caure del cavall.
La gent va córrer cap a Arcita i el van portar a casa seva, per tal que reposés i es
pogués recuperar de la caiguda.

La batalla havia acabat.
Teseu va felicitar el jove guanyador i tots els combatents
per la valentia que havien demostrat.
També va animar tothom a unir-se a la gran festa
que s'havia preparat a Atenes.

Van passar els dies i Arcita no es recuperava.
Les ferides de la batalla li havien enverinat la sang
i la caiguda del cavall havia estat molt greu.
Veia com la seva salut empitjorava.
Estava convençut que li quedaven pocs dies de vida.
Arcita temia la mort
i va decidir parlar amb Palamó i Emília:

— Emília, us he estimat més que ningú!
M'he enemistat amb Palamó pel vostre amor.
Però preneu-lo a ell per marit.
És digne del vostre amor.
Adéu estimada Emília!

Després d'aquestes paraules Arcita va morir.

La ciutat d'Atenes li va fer un gran funeral
i tothom va plorar la seva mort,
especialment Palamó i Emília.

Anys després,
el dol i la tristor pel difunt Arcita van acabar.

Aleshores, Teseu va parlar a Palamó:
—Ha passat ja molt de temps des que Arcita va morir.
El seu desig era que us casessiu.
Sé que us estimeu.
Després d'aquests anys de tristor,
em plauria que ho fessiu.
Prengueu Emília per esposa.

Després, el duc de Tebes demanà a Emília
que prenguéss Palamó per espòs i així ho van fer.

El matrimoni va viure feliç una llarga vida.
Amb aquest casament,
els pobles de Tebes i Atenes es van unir
i van deixar la seva enemistat.

El conte de la muller de Bath

Aleshores, una de les dones que hi havia va decidir explicar el seu conte.
Era una muller de Bath.

La seva història és la d'un jove i fort cavaller que vivia a la Cort del rei Artur.
Un dia, el jove va veure una donzella passejant i fent ús de la seva força la va atacar.

Quan el rei Artur ho va saber va condemnar el cavaller a mort d'acord amb la llei.
—Talleu-li el coll— va ordenar el rei.

La reina i altres dames van suplicar el perdó per al cavaller.

Per fer contenta la seva esposa el rei Artur va accedir.

La reina donà gràcies al rei i uns dies després va parlar amb el cavaller.
— Has comès una falta greu va dir-li— però jo et puc perdonar la vida.
Te la perdonaré si em saps dir què és allò que les dones més desitgen.
Et dono permís per marxar un any i un dia i buscar la resposta a aquesta pregunta.
Si la trobes et perdonaré la vida.

El cavaller es va quedar preocupat perquè seria molt difícil trobar la resposta.
Però no tenia cap altra opció.
Es va acomiadar i va emprendre el camí a la recerca de la solució.

El cavaller va buscar en totes les cases del país allò que les dones més estimen.

No va trobar enlloc dues persones
que estiguessin d'acord en aquesta qüestió.

Alguns deien que les dones volen riquesa.
Altres deien que roba cara.
Per a molts les dones volen ser lliures
i fer el que vulguin.
Altres comenten que volen que se les consideri sàvies.
Segons un home, el que les dones desitgen
és que se'ls diguin coses boniques.

D'altres deien que el que les dones volen més
és que se les consideri discretes.

— Això és mentida — afegeix la muller de Bath—,
tothom sap que les dones
no som capaces de guardar un secret.
Recordeu la història del rei Mides?

El rei Mides tenia sota els llargs cabells
dues orelles d'ase. Ell amagava aquest defecte.
Excepte la seva dona, ningú no ho sabia.
El rei li va pregar que no ho digués a ningú.
Ella li va jurar que mai ho revelaria.

Tot i així, ella creia que no seria capaç de guardar el secret.

Com que no podia contar-ho a ningú
un dia va anar a un llac i va dir-ho a l'aigua:
— El meu marit té les orelles de burro. No em traieixis!
No podia aguantar més temps sense explicar-ho!
— Ja ho veieu, encara que ens aguantem un temps,
al final tot ho xerrem— va dir la muller de Bath.

Quan el cavaller va veure que ningú sabia dir-li
què és el que les dones més desitgen, es va entristir.
Ja havia arribat el dia de tornar a veure la reina
i el cavaller no havia trobat la resposta.

Mentre cavalcava tot angoixat cap a la cort
va trobar 24 dames que ballaven en un bosc.
El cavaller es va acostar a preguntar a les noies.
“Potser elles saben la resposta”, va pensar.

De sobte, les noies van desaparèixer.
El jove no va trobar cap dama al bosc.
L'única persona que hi havia era una dona vella i lletja.
La dona es va acostar al cavaller i li va dir:
—Senyor cavaller, no podeu continuar per aquest camí.
Digueu-me què busqueu. Potser un puc ajudar.
Els vells som molt savis.

—Bona dona, si no descobreixo què és el que les dones
més desitgen em mataran. Si m'ho dius et recompensaré.
— Doneu-me la vostra paraula d'honor
de que em concedireu allò que us demani,
i abans que es faci fosc
us diré la resposta — va respondre la velleta.

El cavaller li va donar la seva paraula de que així ho faria
i la velleta va afegir:
— Aleshores, esteu salvat.
La reina estarà d'acord amb el que jo diré.
Ara anem cap a la cort, no perdem el temps.

La velleta li va dir alguna cosa a l'orella
i tots dos van marxar cap a la cort del rei Artur.
Quan hi van arribar ,
hi havia moltes esposes, donzelles i vídues
que s'havien reunit per escoltar el cavaller.
Ell els va dir que ja havia trobat la resposta.

La reina presidia l'acte com a jutge.
Es va ordenar silenci i el cavaller va parlar:

— Altesa, allò que les dones més desitgen
és tenir l'autoritat sobre el marit i l'amant.
Tenir un home sota el vostre control.
Això és el que més voleu.
Si no us sembla bé, mateu-me, estic a la vostra disposició.

Cap dona de la cort no va gosar contradir-lo.
Totes les dames van trobar que la resposta era bona
i que el cavaller mereixia conservar la vida.
Aleshores la velleta lletja i pobra es va alçar i va dir:

— Reina meva, abans de marxar feu-me justícia.
Jo vaig dir la resposta al cavaller.

A canvi, ell em donà paraula d'honor
que faria el que jo li demanés.
Davant la cort, demano al cavaller
que em prengui per esposa, ja que li he salvat la vida.

El cavaller va contestar:

— Ja sé que aquesta va ser la meva promesa.
Però, us ho prego, demaneu-me una altra cosa.
Preneu tots els meus béns, si voleu.
— De cap manera, va replicar la velleta.
No vull res més que ser la teva esposa estimada.

— La meva estimada?
Això no és possible!— va respondre el cavaller.

Però la reina el va obligar
ja que el cavaller li havia donat paraula a la vella.

El casament entre la velleta i el cavaller
es va fer sense cap festa.
Es van casar en privat
i el cavaller es va amagar durant tot el dia.

Arribada la nit de noces,
la parella se'n va anar al llit.

El cavaller es regirava contínuament
i donava voltes sense parar.
No podia suportar la lletjor de la seva esposa.

Ella, somrient, li va dir:

— Estimat, tots els cavallers fan això a les seves esposes?
Aquesta és la llei de la cort del rei Artur?
Sóc la vostra esposa i us he salvat la vida.
Per què us porteu així amb mi la primera nit?
Digueu-m'ho i, si puc, hi posaré remei.
-El problema no es pot arreglar!
Ets massa vella, lletja
i de baixa condició — va respondre el cavaller.

—És això el que no us plau?— va demanar la dona.

—I tant! No us estanya pas, oi? — respongué el jove.

Aleshores la dona vella i lletja li va dir:
— Molt bé, senyor. Si jo volgués
podria arreglar aquest problema ara mateix.
Però cal que sapigueu que és noble i virtuós
aquell que actua amb noblesa.
Aquestes qualitats no es troben en el físic.
També em dieu que sóc massa pobra.
Sapigueu que Jesús també va viure de manera pobra.
Però era ric en moltes altres coses.
M'heu retret la meva vellesa i la meva lletjor.
Així doncs, no cal que us preocupeu: no tindrè cap amant.
Però com que entenc els vostres desitjos, us deixaré triar.
Què preferiu? Una esposa vella i lletja però fidel i humil,
o bé una muller jove i bonica però infidel.
El jove cavaller havia escoltat amb atenció
les paraules de la seva vella i sàvia muller.

Després de reflexionar,
va sospirar tristament i va dir-li:

— Esposa sàvia i estimada, trieu vos mateixa
el que sigui més satisfactori i honrós per a tots dos.

— Així doncs, puc manar el que jo vulgui?
He aconseguit dominar-te?, va concloure la velleta.

— Si, esposa meva — va respondre el cavaller.

Aleshores la velleta va declarar:
— Doncs fes-me un petó.
I et juro que seré totes dues coses: fidel i bonica.
Si no sóc tan bonica com qualsevol dama o reina,
fes amb mi el que vulguis.

Tot seguit el cavaller li va fer un petó.
Després va obrir les cortines.
En entrar la llum per la finestra,
el jove marit va veure
que la seva muller era jove i bonica.

La va estrènyer fortament entre els seus braços
i li va fer mil petons.
Ella el va complaure i satisfer en tot.

I així van viure feliços tota la vida.

—Aquesta és la meva història— va concloure
la muller de Bath.

Que Déu ens doni marits joves i humils
i que escurci la vida d'aquells
que no obeeixin les seves mullers!

El conte del terratinent

El terratinent era un home sense estudis
i abans d'explicar la seva història
va demanar disculpes a tots els que escoltaven.

— Jo no he estudiat mai retòrica
i les meves paraules són clares i simples.
Disculpeu el meu llenguatge i, si voleu,
escolteu el meu conte.

Hi havia una vegada a la Bretanya
un cavaller anomenat Arverac
molt enamorat de la bella Dorigen.
Es va esforçar tant com va poder
per guanyar-se el seu amor.

Finalment Dorigen el va acceptar com a espòs.
A canvi, ell li va prometre que mai seria gelós
i que l'obeiria i faria tot el que ella desitgés.
Ella també li va donar paraula d'ésser una esposa fidel.
Així, tots dos van viure feliços i tranquils.

Passat un any, Arverac va decidir anar a Anglaterra
per lluitar i convertir-se en un soldat.
Dorigen es quedà sola sense el seu espòs.
Plorava la seva absència nit i dia.

Arverac li enviava cartes dient-li com l'estimava
i això animava Dorigen.

Un dia, els amics de Dorigen la van convèncer
per sortir a passejar prop del castell on vivia.
Aquest castell era al costat del mar
i des d'allà es veien molts vaixells.

Dorigen, en veure'ls va sospirar profundament:
— Tant de bo ben aviat algun d'aquests vaixells
em torni el meu estimat!

A la costa hi havia unes grans roques negres.
Dorigen temia per la seguretat dels vaixells
que s'hi acostaven:

— Senyor, per què has posat aquí
aquestes perillofes roques?
Poden fer morir molts homes.
Que Déu protegeixi el meu senyor d'aquest perill!

El temps va passar i un matí del mes de maig
els amics de Dorigen van preparar una festa.
Tots menjaven, ballaven i cantaven excepte ella.
Entre els dansaires hi havia un jove atractiu, Aureli,
que estimava Dorigen en secret des de feia dos anys.

Un dia, en un altre ball, el jove Aureli va decidir
declarar el seu amor a Dorigen:

— Senyora, ja sé que només estimeu el cavaller Arverac,
però heu de saber que us estimo.
Si corresponeu el meu amor seré feliç
si no m'estimeu moriré de pena.

Dorigen, sorpresa, contestà:

— Aureli, jo no seré mai infidel al meu marit
perquè l'estimo. Aquesta és la meva resposta definitiva.

Aleshores, fent broma afegí:

— Encara hi ha una possibilitat de tenir el meu amor:
si sou capaç de treure les roques de la costa
per tal que no facin mal a cap vaixell,
us estimaré més que a cap altre home.

— Aquesta és la vostra condició?
Això és impossible—, respongué Aureli.

— Això no passarà mai, és clar!
Per què voleu estimar la dona d'un altre?
Oblideu-me, si us plau — va concloure Dorigen.
Després d'escoltar aquestes paraules,
Aureli marxà molt trist.
Tot seguit es va queixar de la seva desgràcia als déus.

Va parlar al Sol així:

— Senyor, la meva estimada m'ha condemnat a morir
ja que no em dóna el seu amor.

Et vull fer una petició:
quan tu i la lluna sigueu oposats al cel
prega-li de causar una plenamar
que amagui les roques més altes de la Bretanya.
Quan les hagueu fet desaparèixer, la meva dama m'estimarà.

Després de fer aquesta petició va caure inconscient.
El seu germà el va socórrer
i el va portar al seu llit
on va reposar durant molt de temps.

Mentrestant, Arverac va tonar d'Anglaterra
fet un valent guerrer.
Dorigen tornava a ser feliç.
Arverac no podia imaginar que cap home
hagués parlat d'amor a la seva esposa
durant la seva absència.

Aureli va estar al llit durant dos anys.
Estava turmentat i se sentia desgraciat
ja que no podia tenir l'amor de Dorigen.
El seu germà, desesperat, volia ajudar-lo.

Un dia va recordar que quan estudiava a Orléans,
a França, havia vist un llibre de màgia.

Aleshores va exclamar:
— El meu germà Aureli, aviat serà curat.
Si puc trobar aquest llibre,
de ben segur que algun expert
podrà fer desaparèixer les roques de la Bretanya.
Així, Dorigen haurà de complir la seva promesa
i el meu germà es guarirà.

Tots dos germans van marxar cap a Orléans
a la recerca del llibre de màgia.
Quan ja eren a tocar de la ciutat,
van trobar un jove estudiant que els va dir:
— Ja sé perquè sou aquí. Jo us puc ajudar.

Aquest jove estudiant era un mag
que els va instal·lar a casa seva.
La casa del mag era molt confortable.

El mag els va ensenyar els seus poders:
podia mostrar-los coses que mai havien vist.
Aureli i el seu germà van quedar meravellats.

Després de sopar van negociar el preu que Aureli pagaria
si el mag feia desaparèixer les roques de la Bretanya.
El mag demanava mil lliures i Aureli va estar d'acord.

L'endemà tots tres van marxar cap a la Bretanya.
Aureli va pregar al mag que actués
o ben aviat ell moriria d'amor.

Quan van arribar a la Bretanya el mag va actuar:
va crear una il·lusió que feia creure a tothom
que les roques havien desaparegut.
Durant dues setmanes semblava que no hi havia roques.

Aureli esperava el miracle amb por i patiment.
Quan va saber que el mag havia tingut èxit
va llençar-se als seus peus i va dir:
— Jo, el miserable i desgraciat Aureli us dono mil gràcies
ja que m'heu alliberat del meu dolor.
Tot seguit Aureli va anar a buscar
la seva estimada Dorigen i va dir-li:

— Senyora meva, no us reclamo cap dret.
Feu el que us sembli però recordeu la vostra promesa.
Teniu el poder de fer-me viure o morir.
Cal que sapiguen que les roques ja no hi són.
Dorigen va quedar molt traspalsada.
Mai hagués cregut que això fos possible.
Aleshores se'n va anar a casa seva, tota deprimida.
Allà va passar-se dos dies sola.
Arverac no hi era. Havia anat a una altra ciutat.

Dorigen plorava i gemegava sense parar:
— Ai de mi, què faré ara?
M'estimo més morir que ser infidel— deia Dorigen.

Tres dies després Arverac va tornar.
L'honorable cavaller li va preguntar perquè plorava.
Ella li va explicar tota la veritat.

Arverac la va tranquilitzar i també plorant va afegir:
— Esposa meva, heu de mantenir la vostra paraula.
Això és el més sagrat que hi ha.
No digueu res a ningú d'aquest fet.
Jo suportaré la meva desgràcia com pugui.

Tot seguit va ordenar a una serventa i a un criat
que s'emportessin Dorigen.

Aureli se la va trobar en un carrer de la ciutat.

Li va preguntar on anava i ella respongué:
— Vaig a complir la meva promesa, infeliç de mi!
Aureli es va quedar parat.
Va entendre l'amor que sentia per ella Arverac:
preferia que Dorigen complís la seva paraula.

Aureli es va compadir d'ella i del seu marit.
Va sentir tanta llàstima que va renunciar al seu desig.

Aleshores va dir a Dorigen:
— Senyora, digueu al vostre marit
que prefereixo ser un desgraciat
a destruir l'amor que hi ha entre vosaltres.
Us decarrego del jurament que em va fer.
Mai us retrauré res.
Però mullers, vigileu què prometeu!

Ella li donà les gràcies i se'n tornà amb el seu espòs.
Van viure tots dos molt feliços.

I ara veiem què va passar amb Aureli.
El jove va recordar les 1000 lliures
que havia promès al mag
si feia desaparèixer les roques i va pensar:

— Estic arruïnat! No puc pagar 1000 lliures!
Però li he d'agrair la seva cortesia.
Em vendré tot el que tinc i li pagaré a terminis.
He de mantenir la paraula: no puc ser un mentider.

Amb el cor oprimat va obrir el seu cofre
i va trobar 500 lliures.
En veure el mag va demanar-li més temps
per pagar la resta.

— És que no he complert
la meua part del tracte? —va dir el mag.

Aureli li va explicar la història d'Arverac i Dorigen.
Li va dir que Arverac preferia morir
que veure com la seva esposa trencava la paraula donada.
També li va parlar del patiment de Dorigen:
no suportava la idea de ser una mala esposa.

— Tot això m'ha fet compadir-me d'ella.
Tan generosament com ella ha vingut
jo li he demanat que se'n tornés— va concloure Aureli.

El mag li va respondre:
— Tots sou molt gentils i generosos.
Jo també vull ser gentil amb vosaltres. Senyor,
us allibero del deute de les 1000 lliures. Adéu- siau!

— Aquí s'acaba el meu conte— va dir el terratinent.
Però digueu-me, a parer vostre, qui va ser el més generós?

El conte del venedor d'indulgències

El següent en explicar una història va ser un home que es dedicava a perdonar la gent a canvi de diners. Era el venedor d'indulgències.

Abans, però, va voler contar com es guanyava la vida:

— Si algú ha comés un pecat horrible;
si alguna dona ha posat banyes al seu marit
o si algú ha robat, que confessi i jo,
en nom de Déu, el perdonaré.

Però per corregir aquests pecats m'heu de donar diners.
Francament, jo vull fer diners, no corregir pecats!
Predico en contra de l'egoisme.
I aquest és el meu gran vici!
Però un home tan dolent com jo
també pot explicar
una bona història. Escolteu el meu conte.

Hi havia una vegada tres joves amics ganduls,
esbojarrats i irreflexius.
Els agradava la beguda, la gresca i el joc.
Bevien massa i duïen una mala vida.

Un matí, els tres amics seïen en una taverna.
Mentre bevien, van sentir una campana
que tocava al pas d'un cadàver que portaven a enterrar.

— De qui és aquest cadàver?— va preguntar
un dels joves al seu criat.

El criat va respondre:
— És un dels vostres companys, senyor.
La Mort el va matar ahir, mentre jeia borratxo
en aquesta taverna
Aquesta lladre, la Mort, està matant tota la gent
d'aquest país. Estigueu a punt per si ve a buscar-vos.

— El noi té raó. Aquesta Mort ha matat homes i dones,
nens, pagesos i criats en un poble prop d'aquí.

Cal ser prudent i estar previngut — afegí el taverner.
El jove gandul va exclamar:
— Tan perillosa és aquesta Mort? Jo no li tinc por.
La buscaré per tot arreu fins a trobar-la.
Escolteu-me, companys: nosaltres tres som com germans.
Anem junts i matem aquesta Mort abans que es faci fosc!

Tots tres amics, beguts i exaltats,
van prometre mantenir-se junts.
Després van emprendre el camí
cap al poble on havia actuat la Mort.
Si trobaven aquesta traïdora la matarien!

Després de caminar mitja milla
van trobar un home vell i pobre.
L'home els va saludar humilment:
— Déu vos guard, senyors!

Un dels joves li respongué:
— Surt del nostre camí, miserable!
Com és que encara vius tan vell com ets?

— Viuré tan de temps com Déu vulgui —va dir l'ancià.
Encara no he trobat ningú que vulgui canviar
la seva joventut per la meva vellesa.
La Mort no em vol prendre la vida!
Però no és gens educat parlar tan grollerament
a un pobre vell.
Us agradaria a vosaltres
que us tractessin així quan sigueu vells?
Us he de deixar. Adéu-siau!

— De cap manera, vell —va contestar un dels tres amics.
Acabes de parlar de la Mort.
Deus saber on es troba. Potser has pactat amb ella
perquè mati tota la gent jove. Diques on s'amaga!
— Senyors,— va fer l'ancià— si voleu trobar la Mort,
jo us diré on és.
Seguiu per aquest camí i trobareu un bosquet.
L'he deixada allà, sota un roure, esperant.
Que Déu us faci bons!

Els tres esbojarrats van córrer cap a l'arbre.
Sota el roure hi van trobar una pila de monedes d'or.

Amb l'alegria van oblidar-se de buscar la Mort
i van concentrar-se únicament en comptar les monedes.
En acabar el recompte un d'ells va parlar:

— Germans, la Fortuna ens ha donat un tresor.
Qui ens ho havia de dir? Ara podrem viure feliços
tota la vida. Però hem d'endur-nos aquests diners a casa.
I de dia això no ho podem fer.
La gent es pensaria que estem robant.
Aquestes monedes ens les hem d'endur de nit,
amb discreció.
Tinc un pla: un de nosaltres se'n va al poble
a buscar pa i vi.
Els altres dos es queden aquí vigilant el tresor.
Quan sigui de nit
ens podrem emportar el tresor on vulguem.
Que la sort decideixi qui anirà al poble.

Tots tres van estar d'acord amb el pla.
Van jugar-se la seva sort. Al més jove
li va tocar anar al poble a buscar menjar i vi.

Tan bon punt el més jove va marxar,
un dels altres dos va dir:

— El nostre company se n'ha anat
i tu ets el meu millor amic.
T'estimo com a un germà. Jo podria fer
que només ens repartíssim les monedes entre tu i jo.
Aleshores seriem molt més rics. Què et sembla, germà?

— Això no pot ser. Ell sap que tenim aquí les monedes.
Com ho podem fer?— va contestar l'altre.

— Però hi estàs d'acord o no?— va insistir el malvat.

— Sí. Explica'm el teu pla — va dir l'altre—.
Et prometo que no et trairé.

—Doncs, bé— va seguir el primer.
Nosaltres som dos. I dos són més forts que un de sol.
Quan ell arribi tu faràs veure que vols jugar amb ell.

Mentre tu t'hi baralles com si fos una broma
jo li clavaré un ganivet a l'esquena. Tu fes el mateix,
i després tu i jo ens repartirem tot aquest or
com a bons germans.

I d'aquesta manera van planejar la mort del seu company.
Però el més jove també tenia plans
per fer-se amb totes les monedes.
Mentre anava cap el poble a buscar pa i vi, pensava:
— Ai, senyor!, si pogués quedar-me
amb totes les monedes
seria l'home més feliç del món!

Finalment, el dimoni li va donar una idea
per quedar-se ell totes les monedes.
Va anar a veure l'apotecari del poble.
L'apotecari venia medicaments, drogues i verins.

Li va demanar un verí ben fort
per matar una fura que entrava al corral
i se li menjava galls i gallines.
L'apotecari li va donar el més fort que tenia
i li digué:
— Qualsevol ésser viu, animal o home,
que begui aquest verí morirà en poc minuts.

El jove malvat va marxar amb el verí.
Tot seguit va córrer a buscar tres ampolles de vi.
En dues hi va ficar verí. En la tercera no
perquè se la beuria ell mateix:
necessitava vi per agafar forces i transportar tot l'or.
A més, també hauria d'enterrar els seus amics.
Quan el jove va arribar al bosc amb vi i menjar
els altres dos el van matar. Tot es va fer
com ho havien planejat els dos amics.
Després, un dels dos joves va decidir:
— Seguem i bevem, després ja enterrarem el nostre amic.

El noi va agafar una de les ampolles
i va beure un bon glop.
Després va oferir-la al seu amic
que també en va beure.
L'ampolla contenia el vi enverinat.
Els dos companys van morir tot seguit.

En poca estona els tres joves esbojarrats
van jaure morts sota el roure
on pensaven trobar la Mort.
Finalment, l'havien trobada!

—Aquesta és la meva història— va concloure
l venedor d'indulgències. — Guardeu-vos
del pecat de l'avarícia!
I ara, si us plau, feu-me alguna ofrena
perquè jo pugui perdonar la vostra ànima.

El conte del capellà de la monja

— **A**quests contes són massa tristos— exclamà el cavaller.

— Necessitem un conte alegre— digué l'hostaler.
Acosta't capellà, vine aquí fra Joan!
Explica'ns alguna cosa que ens alegri el cor.

Fra Joan era un amable i simpàtic mossèn que viatjava amb una monja.

— D'acord, ho intentaré. Escolteu la meva història...

Hi havia una vegada una pobra vídua que vivia en una cabana amb les seves dues filles. La cabana es trobava prop d'un bosc en una vall.

La vídua portava una vida senzilla. Per viure només tenia animals: porcs, vaques i una ovella. Al jardí també hi tenia un gall, anomenat Cantaclar. El gall vivia envoltat de 7 gallines. Cantaclar era el millor cantaire de tot el país. La seva veu era melodiosa. El seu cant era tan exacte com el rellotge de l'abadia.

El gall Cantaclar governava les 7 gallines. Eren les seves germanes i amants. Entre elles, Pertelota, la més bella, era la seva preferida.

Pertelota era agradable i sociable i Cantaclar se l'estimava molt. Quan sortia el sol, els dos animals enamorats cantaven junts.

Però una matinada, mentre dormia, el gall es posà a cridar sobtadament. Pertelota era al seu costat i, sobresaltada, li va preguntar:
— Estimat, què us passa que crideu d'aquesta manera?
No us fa vergonya?

—Senyora — li respongué ell—, he tingut un malson.
He somniat que passejava pel pati
on hi havia un animal
que em volia capturar i matar.
Aquest animal era semblant a un gos.
Tenia el pelatge de color groc i vermell.
La punta de la cua era negra i les orelles, també.
Els seus ulls espurnejants em miraven fixament.
Per això he quedat mig mort de por i he cridat.
— I ara! No us fa vergonya, covard?
Heu perdut el meu amor. Jo no puc estimar un covard!
Les dones desitgem marits savis,
generosos i valents — va concloure Pertelota.

La bella Pertelota no estava contenta
amb la reacció poruga de Cantaclar
i li va donar un remei per als seus malsons:

— Com és possible que tingueu por dels somnis?
Els somnis són conseqüència de les indigestions.
Mengeu massa, estimat! Heu de prendre herbes digestives.
Durant dos dies prendreu un remei
elaborat amb cucs i d'herbes del jardí.

— Moltes gràcies per la vostra lliçó,
senyora,— va dir Cantaclar.
Però molts escriptors demostren
que els somnis són com avisos del què ens passarà.
Escolteu-me, si us plau.

Cantaclar va explicar-li la següent història:

— Hi havia una vegada dos amics
que anaven de pelegrinatge.
Van arribar a un poble on hi havia molta gent.

Com que no trobaven lloc on allotjar-se,
van haver de dormir separats,
cadascun en un alberg diferent.
Un va dormir en un estable.
L'altre va tenir sort i es va allotjar en una posada.

A la nit, aquest últim va somniar
que el seu amic el cridava demanant auxili:
“Aquesta nit em mataran mentre dormo!
Ajuda’m o moriré!”.

L’home es despertà de sobte
però no feu cas del malson i continuà dormint.
Va somniar el mateix dues vegades.

A la tercera vegada el seu company li digué:
“Ja és massa tard. Ara ja sóc mort!
Al matí ves a la porta oest de la ciutat
i trobaràs el meu cadàver. M’han assassinat per diners!”

L’endemà l’home no va trobar el seu company
on l’havia deixat.
Aleshores va recordar el seu somni
i va anar a la porta oest de la ciutat.
Allà hi havia el cadàver del seu amic—.

Cantaclar volia demostrar que calia témer els malsons.
Per això va continuar explicant històries
sobre somnis que després es convertien en realitat.

Aquesta és la seva segona història:

— Hi havia dos homes que volien creuar el mar.
Com que el vent no els era favorable
es van esperar al port d’una ciutat.

Un dia el vent va canviar i van decidir marxar l’endemà.
Aquella nit van anar a dormir contents,
ja que al matí següent marxarien.
Però un d’ells va tenir un malson.
Un home li deia: “si te’n vas demà, t’ofegaràs”.

En despertar-se li va explicar el somni al seu amic
i li va demanar que es quedessin.

L’amic es va posar a riure tot dient:
«els somnis són il·lusions!
Si tu et vols quedar, queda’t.
Jo me’n vaig. Adéu-siau!»

Però a meitat del viatge el vaixell va tenir un accident
i l'home va morir.
El somni s'havia fet realitat—.

Cantaclar va explicar més històries
que anunciaven desgràcies.

En acabar va concloure:
— Estimada Pertelota, deixem de banda aquests somnis.
Però no oblidem
que poden convertir-se en històries reals!
Ara em sento molt millor.
Escoltem junts com canten els ocells
i mirem com creixen les flors!—.

Dit això, Cantaclar i Pertelota van baixar
de la teulada on es trobaven.
Feia un bon dia i el sol brillava.
Cantaclar se sentia feliç
envoltat de les seves amants.

Però al jardí on estava Cantaclar
hi havia una guineu amagada.
Durant la nit havia esbotzat la tanca,
i estava observant el gall, molt quieta,
esperant el moment per atacar-lo.

Pobre Cantaclar! Per què va baixar de la teulada?
Per què va no va fer cas del seu somni?
No havia d'haver seguit el consell de la seva dona.
Això va ser la seva desgràcia!
Pertelota i les seves germanes estaven prenent el sol.
Mentrestant Cantaclar, esplèndid, cantava.
Amb la mirada va seguir una papallona
i va veure la guineu ajupida entre unes cols.

Atemorit, va deixar de cantar immediatament
i es va posar a cridar.

Però quan anava a fugir, la guineu es va apropar i li va dir:

— Gentil senyor, on aneu? Teniu por de mi, amic meu?
I ara! He vingut a escoltar com canteu.
Teniu una veu preciosa!

El vostre pare i la vostra mare també la tenien.
No he sentit mai ningú cantar tan bé com el vostre pare.
Recordo que tancava els ulls, es posava de puntetes
i estirava el coll. La veu li sortia del cor!
Oh, amic meu, podríeu cantar com ho feia el vostre pare?

Cantaclar es va sentir molt afalagat.
Sense sospitar la traïció, va disposar-se a cantar
com ho feia el seu pare.
Va tancar els ulls, va estirar el coll
i es va posar de puntetes.

Aleshores, Donya Roja, la guineu,
va fer un bot i va agafar Cantaclar pel coll.
Tot seguit, se'l va endur corrent cap al bosc.

Les pobres gallines van posar-se a cridar.
La vídua i les seves filles, en sentir-les,
van sortir de la cabana, espantades.
De seguida van veure la guineu
com s'enduia el gall Cantaclar cap al bosc.

— Socors! Ajuda! La guineu! — van exclamar les dones
mentre li corrien al darrere.

Una colla d'homes amb garrots van seguir la vídua
i les seves filles.
Darrere van seguir-los els gossos, la vaca i els porcs.
Tots els animals estaven esverats pels crits de la gent.
Els ànecs, les oques i, fins i tot, les abelles,
també van seguir la guineu i el pobre Cantaclar.

Però aleshores la sort va canviar.

Cantaclar, ple de terror, va dir a la guineu:
— Senyora, jo de vós diria a tota aquesta gent
que us persegueixen el següent:
“Ja podeu girar cua! Ja estic arribant al bosc.
Ara em menjaré aquest gall
i vosaltres no podeu fer res per evitar-ho!”.

— Bona idea! Ara mateix els ho dic!,— va respondre
la guineu.

Tan bon punt la guineu va obrir la boca, per parlar
Cantaclar es va escapar i va pujar a un arbre.

En veure que el gall s'havia escapat, la guineu insistí:
— Oh, Cantaclar! Potser us heu espantat
quan us he agafat al jardí? Ho sento.
Aquesta no era la meva intenció.
Si baixeu d'aquest arbre us explicaré què volia.

— Si baixo — va respondre Cantaclar—, estic perdut!
No puc deixar que m'enganyis dues vegades.
No faré cas de les teves paraules mai més.
No tancaré els ulls quan els hauria de tenir ben oberts!

— I jo — va replicar la guineu—, no parlaré
quan hauria de callar!

— Bé, aquest és el meu conte— va dir el mossèn.
— Podem aprendre una lliçó d'aquesta història:
això és el que passa
si som imprudents i si fem cas d'aquells que ens adulen.

Nota final

Els contes que hem llegit són una selecció dels 22 que hi ha a l'obra de Geoffrey Chaucer. Les històries dels pelegrins ens parlen de l'avarícia, la gelosia, la fidelitat i, molt sovint, de l'amor. Per escriure-les, Geoffrey Chaucer es va inspirar en l'obra d'escriptors italians com Bocaccio o Petrarca.

Geoffrey Chaucer va morir l'any 1400. En aquesta data havia escrit 22 contes sencers. Ell en volia escriure més de 100 però no va poder. Per tant, els pelegrins que ens han explicat els contes no van arribar mai a Canterbury. La història no està acabada.

Tu, lector, pots decidir com acabar la història. Dels contes que hem llegit, quin creus que és el millor? Segons tu, quin pelegrí mereix guanyar el sopar gratuït de l'hostaler?